

1 תנו רבנן - the *תנו רבנן* records a *מחלוקת* whether *מצה* in *ירושלים* can be used for *מצה*.
 ר' יוסי הגלילי says *מצה* may not be used for *מצה*.
 This is derived from the phrase *לחם עוני* - which is written with the letter *Ayin*, but has the same pronunciation as *לחם אוני* - written with an *Alef*, to teach that *מצה* must be something that may be eaten *באנינות*, whereas *לחם עוני* may not be eaten *באנינות* - in a state of grief - as it says;
 לא אכלתי באוני ממנו.
 מצה מעשר שני says ר' עקיבא.
 This is derived from *מצות מצות ריבה* -
 The Torah repeats the word *מצות* several times to include *מצה*.

1 תנו רבנן

מחלוקת
 whether *מצה* in *ירושלים* can be used for *מצה*

ר' עקיבא May be used	ר' יוסי הגלילי May Not be used
מצות מצות ריבה	מצה לחם עוני אוני לא אכלתי באוני ממנו May not be eaten באנינות

2 לחם עוני derives two other Halachos from the phrase: From the fact that it is written in the Torah without a *Vav*, which can also be read as *לחם עני* - A poor man's bread, we learn - *פרט לעיסה שנילושה בין ושמן ודבש* - One cannot fulfill the *Mitzvah* with *מצה* that was made with wine, oil, or honey.
 From the fact that it is read with a *Vav* - we *Darshen* *לחם עוני* - *לחם שעונין עליו דברים הרבה* - As Rashi says;
 שגומרים עליו את ההלל ואומרים עליו הגדה - We recite *Hallel* and the *Haggadah* over the *מצה*.

2 ר' עקיבא

לחם עני

WRITTEN: עני Poor
 READ: עני

פרט לעיסה שנילושה בין ושמן ודבש
 לחם שעונין עליו דברים הרבה

שגומרים עליו את ההלל ואומרים עליו הגדה

3 The *Gemara* cites a *Braisa* which quotes a 3-way *Machlokes* regarding *עיסה שנילושה בין ושמן ודבש*. The fact is that dough made with wine, oil, or honey rises very quickly, much faster than when made with water. Therefore, *רבן גמליאל אומר ישרף מיד* - If one made such dough on *Pesach* he must burn it right away - Obviously not on *Yom Tov*, but on *המועד*. *רבן גמליאל* holds that it rises so quickly that it's practically impossible to bake it fast enough, and it is certainly *חמץ*.
 It may be eaten. The *Chachamim* agree that *לכתחלה אין לשין* - one should not make such dough, but if he did, it may be eaten *רבי עקיבא* holds that one may make such dough *לכתחלה*.
 The *Gemara* points out that this is in no way a contradiction of that which *רבי עקיבא* said earlier regarding *מצה עשירה*, because *ר' אקיבא* only said that one cannot be *יוצא* the *Mitzvah* of *מצה* on the first night of *פסח* with *עשירה*, but it may be eaten all *Yom Tov*. Similarly, *ר' יהושע* asked his children to knead with milk on *פסח*, but not on the first night.

3 עיסה שנילושה בין ושמן ודבש

כריתות

רבי עקיבא Make it לכתחלה	חכמים יאכל לכתחלה אין לשין	רבן גמליאל ישרף מיד
-----------------------------	-------------------------------	------------------------

הא ביו"ט שני May be eaten
 הא ביו"ט ראשון Not לצי the mitzvah of מצה

ר' יהושע asked his children to make him *מצה* kneaded with milk but not on the first night

4 In light of the איסור to make Milchig bread, there are two explanations to this story:
 Either, it was not made with milk, but with honey -
 Or, כעין תורא שרי - when the bread is made in small quantities like the size of an ox's eye, it is מותר to make it Milchig.

4

?

It's אסור to make Milchig bread?

1

It was made with
Honey

2

כעין תורא שרי
The size of an Ox's Eye

5 The above ברייתא concludes
 ושון שאין לשין את העיסה בפושרין -
 All agree that one may not knead dough for מצה with lukewarm water.

The גמרא asks
 מאי שנא ממנחות - why does the משנה say;
 כל המנחות נילושות בפושרין ומשמרן שלא יחמצו -
 that קרבנות מנחה, which also must not be חמוץ, may be kneaded with warm water?

5

The above ברייתא concludes:

ושון שאין לשין את העיסה בפושרין
Lukewarm Water

?

מאי שנא ממנחות?

מנחה
כל המנחות נילושות בפושרין ומשמרן שלא יחמצו

6 The גמרא answers:
 אם אמרו בזריזין יאמרו בשאין זריזין -
 Since the kneading of the קרבנות מנחה is done in the בית המקדש, even if not always by כהנים, we can be confident that they will be extra careful to make sure it does not become חמוץ. Regular Matzah on Pesach is made by everybody.

We do not allow לתיתה - soaking the grain of a קרבן מנחה,

6

אם אמרו בזריזין יאמרו בשאין זריזין

בית המקדש
they will be extra careful it does not become חמוץ

?

We do not allow לתיתה
Soaking the grain of a קרבן מנחה?

7 because
 אינה בזריזין ולא במקום זריזין -
 it is done neither by the הנהנים, nor in the המקדש.
 We allow קרבן ציבור of the העומר, because it is a קרבן ציבור
 and overseen by דין בית דין.

7
 אינה בזריזין
 ולא במקום זריזין
 Neither by הנהנים, nor in the המקדש
 We allow קרבן ציבור of the העומר
 because it is a קרבן ציבור
 overseen by דין בית דין

8 The מצה now moves on to discuss מצה made from grain of
 ביכורים:
 First, the ברייתא records a מחלוקת how we know that one
 cannot fulfill the Mitzvah on the first night of פסח with מצה
 that was made from ביכורים:
 ביכורים ר' יוסי הגלילי learns this הלכה from the פסוק that says;
 בכל מושבותיכם תאכלו מצות which strongly implies that מצה has
 to be made from something that may be eaten anywhere, and
 since ביכורים must be eaten in ירושלים, it cannot be used for
 מצה.
 ר' עקיבא initially holds that it is due to the connection
 between מצה and מרור. Just like מרור cannot be ביכורים,
 because none of the seven מינים that ארץ ישראל is praised with,
 can be used for מרור, so too מצה cannot be made from ביכורים.
 Ultimately, though ר"ע retracts and agrees with ר' יוסי הגלילי.

8
 ביכורים made from Grain of מצה
 כריתות:
 One CANNOT fulfill the Mitzvah with
 מצה made from
 Grain of ביכורים
 SOURCE:
 ר' יוסי הגלילי
 בכל מושבותיכם תאכלו מצות
 Eaten anywhere
 רבי עקיבא
 Initially Like מרור cannot be ביכורים
 Ultimately Agrees with ר' יוסי הגלילי

9 Second, the ברייתא rules that one can be יוצא the Mitzvah with
 מצה made from שני מעשר, and derives it from ריבה מצות מצות -
 the fact that the תורה uses the word מצות several times, even
 though מעשר שני, like ביכורים, may only be eaten in ירושלים.

9
 כריתות:
 One CAN fulfill the Mitzvah with
 מצה made from
 מעשר שני
 SOURCE:
 מצות מצות ריבה
 Although only eaten in ירושלים

10 - ומה ראית לרבות מעשר שני ולהוציא ביכורים
 The Gemara asks; what made us decide to use מצות מצות ריבה to allow מעשר שני, while בכל מושבותיכם excludes ביכורים?
 Perhaps we should say the opposite - include ביכורים, and exclude מעשר שני?
 After all, they are similar in that neither may be eaten outside of ירושלים?

 The Gemara answers that according to ר' אלעזר, there is a possible circumstance in which מעשר שני can be eaten outside of ירושלים. If מעשר שני becomes טמא it may not be eaten, but it can be redeemed in ירושלים - and once the קדושה was transferred to the money, the food may be eaten even outside of ירושלים.
 However, ביכורים can never be eaten outside of ירושלים.

10

ומה ראית? לרבות מעשר שני ולהוציא ביכורים

מצות מצות ריבה

בכל מושבותיכם

It's possible for מעשר שני to be eaten outside of ירושלים

אולי אין אף טמא becomes טמא

It may not be eaten but it can be redeemed

However... ביכורים can never be eaten outside of ירושלים

and then may be eaten outside of ירושלים בכל מושבותיכם

11 The Gemara explains that ר' יוסי הגלילי did not use the term לחם to disqualify ביכורים - as he did in the beginning of this Daf to disqualify מעשר שני - because he holds like רבי שמעון that an אונן may eat ביכורים.

11

ר' יוסי הגלילי did not use...

מצדה: לחם עניי אונני

מערש שני: May not be eaten באוננות

ביכורים: May be eaten באוננות

Only something that may be eaten באוננות

{ רבי שמעון }

12 The Gemara explains the Machlokes: The רבנן hold that an אונן is אסור to eat ביכורים, because the תורה mentions it together with מעשר שני which an אונן may not eat. רבי שמעון holds an אונן is מותר to eat ביכורים, because the תורה calls it תרומה, and an אונן may eat תרומה.
 The fact that the תורה says ושמחת בכל הטוב in the context of ביכורים does not teach that ביכורים have to be eaten when an individual is happy, excluding an אונן, but that ביכורים are eaten at a time in the calendar of שמחה, specifically between שבועות and סוכות, which is the time of the harvest.

12

מחלוקת:

רבנן	רבי שמעון
אונן is אסור	אונן is מותר
ביכורים to eat	ביכורים to eat
Mentioned together with אולי אין	Called תרומה

ושמחת בכל הטוב

Eaten at a TIME of שמחה Between שבועות and סוכות

- 13 The דף concludes with a ברייתא that learns a different הלכה from the phrase לחם עני:
 - תנו רבנן לחם עני פרט לחלוט ולאשישא teaches that מצה cannot be made in a very rich way, like scalded bread or a very large loaf. However, it does not have to be coarse either, because the words מצות מצות teach שלמה של שלמה - we can have מצות of a quality that would be fit for המלך שלמה.

13

בריייתא:

מצות מצות	לחם עני
<i>It does not have to be coarse:</i>	פרט
אפילו	לחלוט
כמצות	ולאשישא
של שלמה	Scalded bread
	Very large loaf